

עין משפט
גור מצוה

כא:

דְּלָכְבִּי נַפֵּל מִיְּנִיהָ לֹא מִיָּאֵשׁ. ואע"ג דהשתא מיאש אקראי בעלמא הוא ומתחילה לא היה עומד ליאש: **ת"ש** **המוצא** מעות ב'ו'. תימה כיון דכבר הקשה ממתני' דמעות מפחרות אמאי פריך מו מהך דרייתא ורבי יצחק נמי אמאי לא דרייתא אלימא ליה לאקשוי' דמשמע דבכל ענין הרי אלו שלו אע"ג דאיכא סימן מדמוקי טעמא ^(א) שהרבים מזויין שם ומשמע נמי אע"ג דכשזה הגביה עדיין היה בעל אבידה צבית המדרש ולא ידע שנפל מיניה:

ופפוזרות ממעשר. במס' פאה (פ"א מ"ו) מוכח דוקא דהפקיר קודם גמר מלאכה פטור מן המעשר אבל אם הפקיר לאחר גמר מלאכה שנתחייב כבר במעשר אין צדק כלום וה"ג מיירי קודם גמר מלאכה שלא נתייבשו עדיין כדמוכח בצ"ה פרק המציא (דף לז: ד) דתאנים העומדין לשוטחן בשדה ולעשות מהן קליעות לא נגמר מלאכתן למעשר עד שימייבשו ואפילו וזה צהן המוצא קודם שימייבשו פטורות מן המעשר כדאמרין צ"ק (דף קח.) המפקיר כרמו והשבים צבארו וצברו פטור מן המעשר וגבי הקדש אינו כן שאם הקדיש קודם גמר מלאכה ונפדה קודם גמר מלאכה חייב במעשר כדמוכח קמא דפרק האומר (פס"ז: **תאנה** נמי מידע ידיע דנתרא. פירוש שנלמא לאצבי

תאנה מותרת כיוון דרגילות היא דנתרא מעיקרא ממיאש לפי שסבור שהמוצא יקחנה פי' הוא לא ידע שנפלה מן האילן אלא סבור הוא מעוצרי דרכים נפלה וצויתים וצחרוצין אסור דלא עבידי דנתרי אע"ג דאם היה יודע דנפלו היה ממיאש לפי שעוצרי דרכים יקחו כי יתלו דנפל מעוצרי דרכים השתא דלא ידע סבור שלא נפלו אסורה דסוה ליה יאוש שלא מדעת אבל לרצא דהוי יאוש אמאי אסור ואת"ם אם דין הוא לתלות בעוצרי דרכים ולא צאלין שאללו אמאי אסור צויתים וצחרוצין וי"ל דבדין ודאי אין לתלות בעוצרי דרכים אלא צאלין אלא שהבעלים מתיאשים לפי שסבורין שיעוצרי דרכים דלא מעלי יורו היתירה צפירות שמואל'ס וימלוס בעוצרי דרכים ואת"ם אם כן מאי פריך לרצא נימא דזיתים וחרוצין אסיירי משום דאף לאחר שידעו הבעלים שנפלו לא נתיאשו לפי שידועין שהמוצא לא יקחם שיתלה שנפלו מן האילן כאשר הוא האמת שאין לתלות בעוצרי דרכים וי"ל דאם אינן מתיאשים בתאנה אמאי מותרים מיהו אית ספרים דגרסין שאני זית הואיל וזיתו מוכיח עליו דבזה מתורץ מה שהקשינו כלומר לפי שםם תחת הזית יחשצו הבעלים שהמוצא לא יקחם לתלות בעוצרי דרכים אבל תאנה עם נפילתה צעיוני ומפקירה אבל צבוצ ספרים גרסינן הואיל וחזומו מוכיח עליו ואע"ג דמנתרא מידע ידיע דוכתא דזיתים איניש פירוש איניש שפלו לא יתיאשו ואין דומין לאותן שפלו לא יתאשו

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

יאוש שלא מדעת. דבר שסתמו יאוש לכשידע שנפל ממנו וכשמאלו עדיין לא ידעו הבעלים שנפל מהן: לא הוי יאוש. לקמיה מפרש פלוגמיהו: **דמיאש לצפוף**. לאחר שמאלו זה. וכללא דיאוש כגון דאמר ווי ליה לחסרון כיס דגלי דעתיה שנואש מהן': **באיסורא אסא לידיה**. לדבר שאינו עשוי להתיאש

הוא: **וזוטו של ים**. מקומות בשפת הים שדרך הים לחזור לאחוריו י' פרסאות או חמשה עשר פרסאות פעמיים ציוס ושוטף מה שמוצא שם והולך. וזוטו לשון גודל ושירוע בלשון יווני כמו שכתבו הזקנים לתלמי המלך ואל אֶלִילִיִּא ואל זאטוטוי (מגילה דף ט:). ושלוליוס **של נהר**. כשהוא גדל ויוצא חוץ לגדותיו ושוכל שלל ושוטף הנמלא: **רחמנא שרייה**. ואפי' באת ליד המוצא לפני יאוש: **לקנשו**. בשמעמין מנין לאצידה ששטפה נהר כו'. **המספא הוי יאוש**. שהרי נפל וכשידע שזב אין דעתו עליו: **דאצידה מדעס היא**. שלא נפלו ממנו ומדעת הניחס הפקיר: **עשוי למשמע**. וקודם שמאלו זה נודע לבעלים שנפלו ונאשו: **דיקורי**. כדז משא: **פני דאולי אסיגרא**. זקנים עניים הולכים על משענתם בנחת ורואין כל שצולת ושצולת. ולשון נמושות כמו ^(א) לא ימושו (ישעיה נט) שממשמשינ והולכים: **לקוטי כסר לקוטי**. לשון נמושות כמו לא ימיש (שמות יג) שנוטלין ומשינ הכל מלפניהם: **ואמאי**. אי יאוש שלא מדעת לאו יאוש הוא: **נפי**. דלגבי עניים דהכא הוי יאוש מדעת שראו שהלכו זה הנמושות ונתיאשו אלא עניים דעיר אחרת עדיין לא ידעו והיאך מותרין זו אלא משום כיון דלמי ידעיו מיאשי הוי יאוש משעה שהלכו זו וזהתר צאו ליד זה:

קליעות. תאנים שקוצין אותם באזמל ומוהל שלהן זו ושוטחן בשדה ליבש: **ואפי' נזר שדה קליעות**. שדה ששועמים זה קליעות ידיע דמהנהו אמו: **מוסרוס משום גזל**. אע"ג דכי נפל לא ידע כיון דלמי ידע מיאש מהשתא הוי יאוש כרצא: **ופטורוס מן המעשר**. דכין הפקר דהפקר פטור מן המעשר': **צויתם וצחרוצים אסור**. כאציי: **שנלא רישא לאציי**. מצי למרוצי דמעיקרא ידע וליאש כדמפרש ואזיל: **דקסני צויתם וצחרוצין אסור**. וסלקא דעתך משום דלא עבידי דנתרי וליכא למימר ידע דליאש ואע"ג דלמי ידע מיאש לא הוי יאוש מהשתא: **חווסו מוכיח עליו**. מראיתו ניכר של מי הוא הלכך מריה למי ידע דנפיל לא מיאש דמימר אמר כולי עלמא ידעיו דדידי נינהו ולא הפקר הן ולא שקלי להו:

עס נפילתה נמאסם. הלכך כיון ידיע דנתרא מעיקרא מיאש משום מאיסותא דמכי נפלה לא חשיבא עליה ומפקר לה: **לא יידע** לא גרסין ופירוש היה משובש בספרים: ירדן

גולן שננטל מזה ונתן לזה ובן

מה

רשאמיס פ"י כרכתא דקלים הרבה שמוקפות גדר ומקשי רבא משיילכו ^(א). משיילכו (תענית ^(א)). משיילכו הגמורות. בשדה, דמכאן ואילן נתיאשו שאר העניים, לפי שידועין אם נשאר לקט שכחה ופאה נמושות נטלוס ^(שם). אחיגרי. הולכין בנחת ומעייני טפי, מחזיק פקלי (ש"ג א) מתרגמא לחגיגאל ^(שם). לקושי בתר לקושי. עני מוליך בנו שאר עניים מללקוט ^(שם).

מסורת הש"ס

(א) ב"ק פ"ח ט"ז (ב) תענית י: פאה פ"ח מ"א, א גי' רש"י לחגיגאל וי"ה בערוך ערך נמש, ד) ס"א קליעות מעשרות פ"ג [מ"ד], ה) ס"א דוחא, ו) [תוס' דכחזות פ"ח], ז) [לקמן כג:], ח) [שמות ד:], ט) דף כב: א) גי' רש"י ואל יימשיח מהלל קטו, פ"א [הנה] פ"א מ"ג, ט) [חפסני ב'] האומר דקדושין וזכרק האומר דגיטין ולא מאלו אף ב' ר' ישמעאל דמנחות סו: משמע כן ואולי י"ל ב' העומר בעי'ן והיינו פ' ר' ישמעאל הג"ל דכל הפקד מיירי בדעי עומר כמו שרגילים הפוסקים לנחות הגמ' והלא משנה שלימה ואפשר לומר שהמסופות רלו לאשמועי' רבותא טפי אשפי' היה תמלת גידולו ביד הקדש אפי"ה חייב אם פדאו קודם מירות והא לא שעינין ממתי' דמצי מיירי שגדל ביד הידיו ואח"כ הקדיש אבל מפרק ר"י הג"ל משמע דאפי' גדל ביד הקדש נמי חייב אם פדאו קודם מירות וחילוק זה בין בגדל ביד הידיו או ביד הקדש ענין זה מלטי גבי מירות הכהני ודוק, העתק מחפשי גרסאות],

➤

הגהות הב"ח

(א) גמ' דמיאש לבסוף פ"א: (ב) שם כמכתא דבי דרי עסקין: (ג) תוס' ד"ה ת"ש וכו' שהרבים מזויין שם. י"ב ע"ל דף דף ע"א:

➤

גליון הש"ס

גמ' מעיקרא איאוש. קשה לי הא גס לעניים קטנים יש להם חלק ומקרי קטנים שלא מדעת בלוקקן דף כב ע"ב ועיין בתוס' צ"צ דף קמג ע"ב ד"ה ואם ועדיין ז"ע:

➤

הגהות הגר"א

[א] גמ' אגב דיקורי. י"ב גרסת ה"ה"ש דחשיבי כיון דמירי דמכיל ניניה וכן מתריות ומכיות וכן בלשונות אבל גמי ואמרי כתב משום דיקורי ולא פריך גמי מכיכות משום דהתם דרך היטב ועטמא אחרתא לזו ועי' תוס' (ע"א) ד"ה אלו כי (ועמ"ש רבינו מה"מ סי' רס"ב ס"ק י:)

➤

מוסף רש"י

כל אדם. אפילו העשירים (תענית ^(א)). משיילכו הגמורות. בשדה, דמכאן ואילן נתיאשו שאר העניים, לפי שידועין אם נשאר לקט שכחה ופאה נמושות נטלוס ^(שם). אחיגרי. הולכין בנחת ומעייני טפי, מחזיק פקלי (ש"ג א) מתרגמא לחגיגאל ^(שם). לקושי בתר לקושי. עני מוליך בנו שאר עניים מללקוט ^(שם).